

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/366/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7605209517
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 11. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Čabaiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:7605209517.10

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Čabaiovej a sudcov JUDr. Zuzany Matyiovej a JUDr. Martina Kolesára v spore žalobkyne A. E., Q.. S., H.. XX.XX.XXXX, R. C. C. Č.. XXX, zast. Mgr. Vandou Durbákovou, advokátkou, so sídlom Košice, Krivá 23, proti žalovanému Mesto Krompachy, Námestie slobody 1, Krompachy, zast. PUCHALLA SLÁVIK & Partners s.r.o., Advokátska kancelária so sídlom Košice, Kmeťova 24, o ochranu osobnosti, o odvolaní žalovaného proti rozsudku 1C/127/2005-584 z 26. mája 2017 Okresného súdu Spišská Nová Ves

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Priznáva žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala ochrany osobnostných práv podľa ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vo forme poskytnutia morálneho zadostučinenia zaslaním ospravedlnenia zo strany žalovaného, ako aj zaplatením náhrady nemajetkovej ujmy v sume 16.596,95 € (500.000 Sk) na tom skutkovom základe, že dňa 10.1.1999 na gynekologicko-pôrodnickom oddelení Nemocnice s poliklinikou Krompachy (NsP Krompachy) porodila svoje druhé dieťa cisárskym rezom, počas ktorého zamestnanci tejto nemocnice jej vykonali sterilizáciu, pričom ona si nepamätá, že by pred pôrodom alebo po ňom podpisovala žiadosť o povolenie sterilizácie. Tvrdila, že zákrokom zamestnancov NsP Krompachy bola trvalo spôsobená jej neplodnosť, o čom sa dozvedela až po niekoľkých dňoch, kedy sa informovala u zamestnancov na okolnosť, či ešte bude môcť mať ďalšie deti, pričom MUDr. D.á jej poskytla informáciu, že už deti nebude mať. Namietala, že sterilizačný výkon bol zamestnancami právneho predchodcu žalovaného vykonaný bez jej informovaného súhlasu a poskytnutia dostatočného času a priestoru k uváženiu jej reprodukčných schopností a reprodukčnej budúcnosti, a tak de facto proti jej vôli, že pred jeho vykonaním ju o zákroku nikto neinformoval, nepodal jej vysvetlenie o následkoch takého zákroku a nikto ju nepoučil o nezvratnosti sterilizačného zákroku, právny predchodca žalovaného jej neposkytol vyčerpávajúce informácie o jej zdravotnom stave, o rizikách a výhodách budúcej plodnosti a ani informácie o alternatívnych prostriedkoch liečby, že sterilizácia jej bola vnútená ako jediná možná forma antikoncepcie alebo ako jediná forma uniknutia ohrozenia života v budúcnosti, pričom žiadne iné formy alternatívnej antikoncepcie s ňou zdravotnícky personál neprebral a dokonca jej nebola vysvetlená tak, aby tomu plne porozumela, ani samotná podstata sterilizácie. Mala za to, že konaním zamestnancov právneho predchodcu žalovaného došlo k neoprávnenému zásahu do jej zdravia a života, ktoré dosahujú úroveň neľudského a ponižujúceho zaobchádzania a porušenia práva na súkromný a rodinný život a práva na založenie rodiny, čo je v rozpore s Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd.

2. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 16.096,95 € v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I.) a žalobkyni priznal plnú náhradu trov konania (II.).

3. Rozhodol tak o nároku žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, po právoplatnom rozhodnutí sporu rozsudkom č.k. 1C 127/2005-336 z 12.10.2011 v časti požadovanej morálnej satisfakcie, ktorým súd uložil žalovanému povinnosť zaslať žalobkyni do 3 dní od právoplatnosti rozsudku ospravedlnenie doporučeným listom podpísaným jeho štatutárnym zástupcom v navrhovanom znení, a po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku 1C127/2005-487 z 10.10.2014, ktorý bol rozsudkom Krajského súdu v Košiciach 11Co 20/2015-546 z 25.1.2017 v časti žalobkyni prisúdenej náhrady nemajetkovej ujmy v sume 500,- € potvrdený a vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti bol zrušený z dôvodov uvedených v odvolaní žalobkyne a v zrušenom rozsahu vrátený súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní v zmysle ust. § 391 ods. 2 CSP rešpektoval právny názor vyslovený Krajským súdom v Košiciach ako odvolacím súdom v rozsudku č.k. 11Co 20/2015-546 z 25.1.2017, vec právne posúdil podľa ust. § 13 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a článkov 3, 8 a 12 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, odkázal na rozhodnutia všeobecných súdov v obdobných sporoch, ako aj na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu (ESLP) v prípadoch porušenia osobnostných práv, napr. práva na život, osobnú slobodu a bezpečnosť, práva na súkromie a rodinný život: *Malhous vs. Česká republika* z 12.8.2001, *Pavletič vs. Slovensko* z 22.6.2004, *Indra vs. Slovensko* z 1.2.2005, v ktorých ESLP dospel k záveru, že dostatočným zadostučinením pre sťažovateľa je samotné konštatovanie porušenia práva. V iných prípadoch ESLP okrem záveru o porušení týchto práv súčasne priznal sťažovateľom náhradu za utrpenú nemajetkovú ujmu (*Kučera vs. Slovensko* zo 17.7.2007, *Babylonova vs. Slovensko* z 20.6.2010, *Turek vs. Slovensko* zo 14.2.2006). Súd prvej inštancie prihliadol ďalej podľa názoru odvolacieho súdu na rozhodnutie V.C. proti Slovensku z 8.11.2011 (sťažnosť č. 18968/07) v obdobnej veci týkajúcej sa prípadu vykonania sterilizácie bez informovaného súhlasu pacientky, v ktorom ESLP konštatoval, že „sterilizácia žien bez ich predchádzajúceho informovaného súhlasu ovplyvnila zraniteľných jednotlivcov z rôznych etnických skupín“, že „dostupná informácia dostatočne nepreukazovala, že lekári postupovali v zlej viere s úmyslom zle zaobchádzať so sťažovateľkou napriek skutočnosti, že sterilizácia sťažovateľky bez jej informovaného súhlasu vyzýva na vážnu kritiku, objektívne dôkazy samé o sebe neboli dostatočne silné na presvedčenie Súdu, že bola súčasťou organizovanej politiky, alebo že bol postup lekárskeho personálu úmyselne rasovo motivovaný. Pokiaľ sa týka škody, sťažovateľka tvrdila, že zásah do jej práv mal osobitne závažný charakter a mal trvalé následky a z titulu nemajetkovej ujmy požadovala 50.000 € a berúc do úvahy zistené porušenie Dohovoru a ich skutkové pozadie ESLP priznal sťažovateľke 31.000 € za nemajetkovú ujmu spolu s akoukoľvek daňou, ktorá môže byť vyrubená (bod 184)“. Rovnako postupoval ESLP v prípade I.G. a ďalší proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 15966/04), v ktorom z titulu nemajetkovej ujmy priznal sťažovateľkám sumu 28.500 € prvej sťažovateľke a 27.000 € druhej sťažovateľke. Vykonaným dokazovaním v prejednávanej veci súd mal preukázané, že dňa 10.1.1999 počas hospitalizácie žalobkyne na Pôrodnícko-gynekologickom oddelení NsP Krompachy zamestnanci tejto nemocnice vykonali protiprávne sterilizáciu žalobkyni ako súčasť jej druhého pôrodu cisárskym rezom, ku ktorému zákroku žalobkyňa nedala informovaný súhlas. V odôvodnení rozsudku súd poukázal na okolnosti, ktorými žalobkyňa odôvodňovala uplatnený nárok na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a konštatoval, že v danom prípade sterilizácia žalobkyni bola vykonaná vo veku 21 rokov, pričom spôsobenie neplodnosti v tak mladom veku predstavuje nepochybne závažný zásah do jej telesnej integrity, môže privodiť aj trvalé zmeny vo vývoji celkovej osobnosti a má neodškriepiteľný vplyv na jej možnosti uplatniť sa v rodine, a to hlavne v reprodukčnej oblasti, zvlášť, ak bola vykonaná bez jej úplného a informovaného súhlasu. Podľa posúdenia súdu prvej inštancie žalobkyňa listinnými dôkazmi (č.l. 314-317) preukázala, že sa lieči na neurologické poruchy spojené s výrazne emocionálne traumatizujúcim zážitkom, o ktorých vypovedala i zást. žalobkyne, ktorá uviedla, že neurologické problémy žalobkyne - odpadávanie, tras, nervozita a bolesti hlavy nemajú žiadnu organickú príčinu, ale súvisia s prežitou traumatickou udalosťou, t.j. s jej neplodnosťou, ktorá je následkom sterilizácie, pričom iný negatívny zážitok žalobkyňa v živote nezažila. Vykonaným dokazovaním súd mal preukázanú príčinnú súvislosť zdravotného stavu žalobkyne s vykonaným sterilizačným zákrokom, pričom v tejto otázke sa nestotožnil s tvrdením žalovaného, že na psychiku žalobkyne mohla vplyvať zmena prostredia, keďže žalobkyňa sa presťahovala do Anglicka. Návrh žalovaného na doplnenie dokazovania výsluchom žalobkyne a znaleckým dokazovaním na posúdenie otázky, či zdravotné ťažkosti žalobkyne súvisia s vykonaným sterilizačným zákrokom, súd prvej inštancie zamietol poukazujúc na to, že stranám

bolo v dostatočnom časovom predstihu doručené poučenie o procesných právach, ktoré žalovaný prevzal dňa 10.5.2017 a obidva návrhy predniesol až na pojednávaní dňa 26.5.2017, pričom zrušujúce rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach mu bolo doručené už dňa 6.4.2017, to znam. že žalovaný mal dostatok časového priestoru na predloženie návrhov na doplnenie dokazovania. Súd taktiež poukázal na to, že žalobkyňa už bola v konaní vypočutá a potreba znaleckého dokazovania sa mu nejavila potrebná, a to i vzhľadom na citované rozhodnutia ESLP. Žalobkyňa neurologické poruchy spojené s výrazne emocionálne traumatickým zážitkom dokladovala listinnými dôkazmi na čl. 314 - 317 a lekárskymi správami predloženými na pojednávaní dňa 26.5.2017, ktoré boli vystavené NsP Krompachy dňa 15.8.2014 a 23.8.2014 (interná ambulancia), dňa 24.6.2015 (ambulantná LSPP), tiež lekárskymi správami Všeobecnej nemocnice s poliklinikou Levoča zo dňa 30.12.2015 (neurologická ambulancia) a psychiatra MUDr. F. F. a z 2.3.2015, z ktorých vyplýva, že negatívny zdravotný stav žalobkyne pretrvával aj v čase podávania lekárskeho správ, pričom žalovaná strana tieto listiny nespochybnila. Podľa názoru súdu na veci nič nemeňte ani skutočnosť, že žalobkyňa stále žije s pôvodným partnerom, s ktorým uzavrela aj manželstvo, primárnym v tomto smere sa javí, že sterilizácia žalobkyne nebola vykonaná lege artis a postup nebol v súlade s požiadavkami rešpektovania osobnej slobody a ľudskej dôstojnosti a právami garantovanými Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 3, 8, príp. čl. 12 Dohovoru). Po vyhodnotení vykonaných dôkazov súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňou uplatnená výška náhrady nemajetkovej ujmy je dôvodná. Nemal preukázané tvrdenie žalovaného, že v obdobných prípadoch sa judikatúra ustálila na desatine sumy požadovanej žalobkyňou, keď žalovaný nepredložil súdu takéto súdne rozhodnutie. Súd i pri absencii dôkazu znaleckým posudkom nezistil dôvod odkloniť sa od rozhodnutí ESLP, na ktoré poukázal a v tejto súvislosti akcentoval, že vykonanie navrhovaného dokazovania by značne predĺžilo súdne konanie v danej veci, ktoré na súde prebieha už od r. 2005. K tvrdeniu žalovaného o tom, že ESLP v daných rozhodnutiach priznal odškodnenie voči štátu, a to za porušenie pozitívneho záväzku Slovenskej republiky pre nedostatok legislatívnej úpravy, neposkytnutie nedostatočných právnych záruk na ochranu reprodukčného zdravia a nedostatočných prostriedkov ochrany v týchto prípadoch, kedy súdy neboli schopné poskytnúť primeranú ochranu a v žiadnom prípade tak výška odškodnenia neprestavovala skutočnú výšku, aká by mala prináležať za konkrétny zásah do osobnostných práv, v takom prípade ale naopak ide o výšku, aká prináleží štátu za porušenie jeho záväzkov, ktoré vyplývajú z Dohovoru o ľudských práv a slobôd - súd uviedol, že ESLP cit. rozhodnutiami priznal poškodeným nemajetkovú ujmu, a nie sumu prináležiacu štátu za porušenie jeho záväzkov, ktoré vyplývajú z Dohovoru o ľudských práv a slobôd. Na podklade zistených skutočností a uvedených dôvodov priznal žalobkyňu sumu 16.096,95 € titulom náhrady nemajetkovej ujmy, ako rozdiel medzi uplatnenou náhradou 500.000 Sk (16.596,95 €) a právoplatne už priznaným nárokom 500 € a uložil žalovanému povinnosť ju zaplatiť v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalobkyňu priznal nárok na ich náhradu proti žalovanému v plnom rozsahu s tým, že podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

4. Rozsudok napadol žalovaný včas podaným odvolaním s námietkami, že súd prvej inštancie mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočniť jemu patriace procesné práva v takej miere a došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Vytkol súdu prvej inštancie, že nerešpektoval pokyn odvolacieho súdu uložený mu v rozsudku z 25.1.2017, ktorým odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie, nakoľko z vykonaného dokazovania nebolo podľa odvolacieho súdu možné vo veci meritórne rozhodnúť; odvolací súd uložil súdu prvej inštancie povinnosť „odstrániť nedostatky doterajšieho rozhodovania, posúdiť dôvodnosť žalobkyňou uplatneného nároku v zrušenom rozsahu z pohľadu relevantného práva a judikatúry ESLP tak, aby súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vychádzala z úplne zisteného skutkového stavu. Súd prvej inštancie mal „úplne a správne posúdiť dôsledky sterilizácie žalobkyne vykonanej bez jej úplného a informovaného súhlasu na všetky aspekty jej rodinného života, fyzickú a psychickú integritu žalobkyne a v tejto súvislosti vyhodnotiť zdravotné ťažkosti žalobkyne a posúdiť, či tieto sú v príčinnej súvislosti s vykonaným sterilizačným zákrokom...“, teda úlohou súdu bolo vykonať dokazovanie za účelom úplného zistenia skutkového stavu. Podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie sa rozsudkom odvolacieho súdu evidentne neriadil a vo veci rozhodol bez toho, aby vykonal čo len jediný dôkaz ! Poukázal na to, že po vrátení veci súd vykonal len jedno pojednávanie, na ktorom strany sporu zotrvali na svojich vyjadreniach, súd odmietol vykonať

ďalšie dôkazy a rozhodol vo veci bez doplnenia dokazovania; takýmto procesným postupom preto porušil právo žalovaného na spravodlivé súdne konanie odňatím možnosti predložiť dôkazy. Pre žalovaného je úplne nepochopiteľný taký postup súdu, ktorý napriek povinnosti „úplne zistiť skutkový stav“, žiadne dôkazy nevykonával a uspokojil sa s doterajšími ničím nepodloženými tvrdeniami žalobkyne. Nesúhlasil s tvrdením súdu prvej inštancie, že nespochybnil zdravotný a psychický stav žalobkyne, keďže žalovaný počas celého konania tvrdil opak. Nakoľko žalovaný popiera, že sterilizáciou žalobkyne bolo zasiahnuté do jej rodinného života, jej fyzickej a psychickej integrity, že sa ňou zhoršil jej zdravotný stav a že medzi sterilizáciou a tvrdeniami žalobkyne existuje príčinná súvislosť, navrhol vykonanie dôkazov znaleckými posudkami a výsluchom žalobkyne, ktoré súd prvej inštancie zamietol. Podľa názoru súdu nebolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie z dôvodu, že: a) konanie trvá od r. 2005, b) žalovaný predložil návrhy neskoro, c) z dôvodu existencie rozhodnutí ESLP a tiež preto, že d) žalobkyňa už bola v konaní vypočutá. Podľa žalovaného dĺžka konania nemôže odôvodňovať odňatie práva strany na predloženie dôkazov a práve dĺžka konania svedčí o možnosti vykonať ním navrhované dôkazy. Poukázal na to, že samotné konanie vedie súd, a preto nemôže byť na jeho ľarchu, že toto konanie trvá od r. 2005, v ktorom nikdy nerobil žiadne obštrukcie, vždy sa vo veci riadne vyjadril a jeho zástupca sa zúčastňoval súdnych pojednávaní. Mal za to, že už terajšia dĺžka konania zasahuje do jeho práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov a súd prvej inštancie zasiahol aj do ďalších jeho ústavných práv, keď odmietol vykonať navrhnuté dôkazy. Taktiež ďalší dôvod, pre ktorý súd odmietol vykonať dokazovanie, je podľa žalovaného v hrubom rozpore so zákonom (ust. § 154 CSP), pokiaľ ako dôvod nevykonania dôkazov súd prvej inštancie uvádza skutočnosť, že poučenie o procesných právach bolo doručené žalovanému dňa 10.5.2017 a žalovaný navrhol vykonať dôkazy až na pojednávaní dňa 27.5.2017. Žalovaný pritom navrhol vykonať dôkazy pred vyhlásením uznesenia, ktorým sa skončilo dokazovanie, pričom súdom mu nebola zaslaná žiadna výzva s lehotou na podanie návrhov na vykonanie dôkazov s upozornením, že na neskôr navrhnuté dôkazy nemusí súd prihliadať. Postup súdu prvej inštancie žalovaný vníma len ako snahu o „rýchle“ ukončenie prípadu a jeho zmietnutie zo stola. Žalovaný ozrejmil, že z dôvodu hospodárnosti konania chcel vykonať výsluch žalobkyne na pojednávaní dňa 27.5.2017 a v závislosti na jej výpovedi by mohli byť sformulované otázky pre znalca v oblasti psychológie, avšak žalobkyňa sa na pojednávanie nedostavila a pojednávanie tak zostalo na úrovni zotrvania na doterajších vyjadreniach strán sporu. Zdôraznil v tejto súvislosti, že právo na predkladanie dôkazov je základné právo, ktoré patrí každej strane súdneho sporu. Podľa judikatúry Ústavného súdu SR totiž platí, že nevykonanie účastníkom navrhnutého dôkazu môže byť porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie dokonca aj bez priamej spojitosti s porušením zásady „rovnosti zbraní“. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 332/09 vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ak tento mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, je porušením práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. K otázke možnosti navrhovania dôkazov a princípu dôkazného bremena citoval tiež právny názor z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo 259/2010 a rozsudku ESLP v prípade Feldbrugge c. Holandsko z r. 1986. Podľa žalovaného súd prvej inštancie svojim postupom zasiahol do jeho práv a znevýhodnil ho oproti žalobkyňi, keď mu odňal možnosť vykonať ním navrhované dôkazy. Potreba vykonania dôkazov pritom existovala z dôvodu absencie úplného zistenia skutkového stavu v merite veci, pre ktorú odvolací súd nemohol rozhodnúť a uložil súdu prvej inštancie skúmať: a) dôsledky sterilizácie žalobkyne na všetky aspekty jej rodinného života, na jej fyzickú a psychickú integritu, b) zdravotné ťažkosti žalobkyne c) a príčinnú súvislosť. Za nesprávny pokladal postup súdu prvej inštancie, ktorému pre vydanie rozsudku postačovali doteraz vykonané dôkazy a existencia rozhodnutí ESLP, a to aj napriek tomu, že tieto rozhodnutia sa netýkali tohto prípadu. Takýto názor súdu podľa žalovaného je v zjavnom rozpore s právnym a skutkovým stavom. Každé rozhodnutie súdu (vrátane ESLP) je totiž jedinečné a nie je z neho možné urobiť všeobecný záver o tom, v akom rozsahu došlo k zásahu do osobnostných práv žalobkyne. Každý človek je špecifický a pokiaľ v jednom prípade môže sterilizácia znamenať pre človeka doživotnú traumu, v druhom prípade môže zasiahnuť do osobnostných práv len minimálne. Z rozhodnutí ESLP ani z rozsudku však nie je možné vôbec vyčítať, ako sterilizácia (a v akom rozsahu) zasiahla do všetkých aspektov rodinného života žalobkyne, do jej fyzickej a psychickej integrity, aké má žalobkyňa zdravotné ťažkosti a aká je medzi tým príčinná súvislosť. Nakoľko však sudca nie je psychológ ani lekár a žalovaný popiera ničím nepreukázané tvrdenia žalobkyne, navrhol žalovaný vykonanie dôkazov výsluchom žalobkyne za účelom zistenia, ako sterilizácia vplýva na jej rodinný život, nakoľko žalobkyňa sa odčlenila z rómskej komunity a od začatia konania (r. 2005) podľa vedomosti žalovaného sa relevantné skutočnosti o jej živote zmenili, preto žalovaný považoval ich preukázanie za nutné. Zároveň navrhol dôkaz znaleckým posudkom pre účely zistenia psychického stavu žalobkyne, nakoľko súd prvej inštancie bol povinný skúmať zásah sterilizácie do psychickej

integrity žalobkyne, resp. jeho rozsah, či zdravotné problémy žalobkyne sú spôsobené vykonanou sterilizáciou, pričom žalovaný popiera, že by k nejakému zásahu vôbec došlo. Žalovaný trval na vykonaní navrhnutých dôkazov, a preto navrhol odvolaciemu súdu tieto dôkazy vykonať v odvolacom konaní, ktoré sú potrebné pre úplné zistenie skutkového stavu a spravodlivé rozhodnutie vo veci, čo napokon dosvedčuje aj napadnutý rozsudok, v ktorom absentuje čo i len zmienka o tom, v akom rozsahu zasiahla sterilizácia (a či vôbec) do psychickej integrity žalobkyne, jej zdravotného stavu, a či existuje medzi týmito príčinná súvislosť. Podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie pochybil aj preto, že sa neriadil rozsudkom odvolacieho súdu, ktorý mu uložil povinnosť „pri rozhodovaní zobrať zreteľ aj na právoplatné rozhodnutia súdov týkajúce sa obdobných prípadov“. Takýto záver je pritom podľa žalovaného v súlade s požiadavkou predvídateľnosti práva, podľa ktorej obdobné situácie musia byť právne posudzované rovnakým spôsobom (I. ÚS 236/06, PL. ÚS 36/95, I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II.ÚS 80/99). S ohľadom na túto povinnosť žalovaný žiadal, aby súd prvej inštancie pri rozhodnutí zohľadnil najmä právoplatné rozhodnutia Okresného súdu Košice II č.k. 43C 7/2014 a Krajského súdu v Košiciach č.k. 5Co 203/2012, ktorými súdy zaviazali v obdobných prípadoch žalovaných na zaplatenie cca 1.500 €, ktoré súd bez akéhokoľvek vysvetlenia v napadnutom rozsudku opomína a ignoruje a pre žalovaného je prekvapujúce tvrdenie uvedené v rozsudku (bod 27.), že údajne nepredložil doklad o existencii takýchto rozhodnutí. Žalovaný sa z napadnutého rozsudku nedozvedel, prečo v danom prípade bolo žalobkyni priznaných 500.000,- Sk a v iných prípadoch nie, a to napriek tomu, že tento prípad je od dotknutých prípadov vo viacerých bodoch odlišný tým, že žalobkyňa už nežije v rómskej komunite a začlenila sa do života mimo nej, deti už má, a teda sterilizáciou sa nepripravila o možnosť mať svojich potomkov. Závažnosť konania právneho predchodcu žalovaného je teda iná, aká tomu bola v obdobných prípadoch. Žalobkyňa sa vôbec nepokúšala mať ďalšie deti alternatívnou formou, ktorú jej zdravotný stav bezpochyby umožňoval, pričom žalovaný opätovne poukazuje na skutočnosť, že sterilizácia nie je trvalá. Aj tvrdenie žalobkyne o tom, že jej partner nechce s ňou žiť v spoločnom zväzku z dôvodu sterilizácie, sa ukázalo počas konania ako neopodstatnené, lebo žalobkyňa stále žila a žije, dokonca dnes už v manželskom zväzku, s tým istým partnerom. Zároveň žalovaný poukázal na rozdielnosť typu subjektov vykonávajúcich sterilizáciu, keď v tomto konaní nie je pasívne legitimovaným subjekt vykonávajúci sterilizáciu, ale subjekt, na ktorého prešli záväzky nemocnice bez jeho vedomia a vôle, pričom sa tak podľa žalovaného stalo neústavným spôsobom. Napokon žalovaný opätovne poukazuje na skutočnosť, že sterilizácia de facto zachránila život žalobkyne, pričom jediným sporným bodom bolo nedodržanie administratívneho postupu zo strany pracovníkov jeho právneho predchodcu, ktorým skutočnostiam súd prvej inštancie v rozsudku sa vôbec nevenoval a priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v niekoľkonásobnej väčšej výške, ako tomu bolo v obdobných, podľa žalovaného závažnejších prípadoch. Ani relevanciu rozhodnutí ESLP podľa žalovaného súd v rozsudku neposúdil správne, nehovoriac o tom, že odignoroval jeho argumenty týkajúce sa aplikácie judikatúry ESLP. ESLP sa totiž v rozhodnutiach, na ktoré odkazuje súd prvej inštancie, vôbec nezaoberal výškou nemajetkovej ujmy vo vzťahu k sterilizácii sťažovateľiek, a teda v akom rozsahu sterilizácia vplývala na rodinný život sťažovateľiek, fyzickú či psychickú integritu sťažovateľiek a už vôbec nevyhodnocoval zdravotné ťažkosti sťažovateľiek a neposudzoval, či tieto sú v príčinnej súvislosti s vykonanými sterilizačnými krokmi. ESLP sa zaoberal len tým, či bol Slovenskou republikou porušený Dohovor o ochrane základných ľudských práv a slobôd, keď právny systém Slovenskej republiky umožnil vykonať sterilizácie spôsobom, ktorý podľa ESLP nebol v súlade s Dohovorom o ochrane základných ľudských práv a slobôd. ESLP pritom výslovne uviedol, cit.: „Čo sa týka namietaného porušenia práva na súkromný a rodinný život podľa článku 8 Dohovoru, Slovensko nespĺnilo svoj pozitívny záväzok podľa článku 8 Dohovoru tým, že svojím právnym systémom nezabezpečilo práva garantované týmto článkom takým spôsobom, aby prijalo účinné právne záruky chrániace reprodukčné zdravie, a to osobitne žien rómskeho pôvodu ...“ (N.B. proti Slovensku, rovnako V.C. proti Slovensku a I.G. a spol. proti Slovensku). Podľa názoru žalovaného však za to, že Slovenská republika má nedokonalý právny systém, predsa nemôže zodpovedať žalovaný. Podľa názoru žalovaného odvolaním napadnutý rozsudok nemá náležitosti vyžadované ust. § 220 ods. 2 CSP, lebo v ňom absentuje čo i len zmienka o tom, akými úvahami bol súd vedený pri hodnotení dôkazov a použití právnych predpisov, ako posúdil argumenty strán sporu, ako dospel k priznanej sume a prečo sa pri určení výšky nemajetkovej ujmy odchýlil od konštantnej judikatúry. Odkázal v tejto súvislosti na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 311/07, tiež III. ÚS 243/07, z ktorých citoval právny názor. Vzhľadom na uvedené žalovaný navrhol napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť a priznať mu náhradu trov konania v plnom rozsahu.

5. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhla napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať jej náhradu trov odvolacieho konania. S odvolacími námietkami žalovaného

nesúhlasila a mala za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je zákonné, súd danú vec správne právne posúdil, svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil a z vykonaného dokazovania vyvodil správne právne závery. Podľa žalobkyne nedôvodné sú i námietky žalovaného týkajúce sa porušenia práva na spravodlivý proces nevykonaním navrhovaných dôkazov, keďže procesný postup súdu inštancie v tomto smere bol v súlade so zákonom. Z citácií v rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré uvádza žalovaný v podanom odvolaní, podľa žalobkyne nevyplýva povinnosť súdu prvej inštancie „dokazovanie doplniť“, ale úplne a správne posúdiť dôsledky sterilizácie žalobkyne na všetky aspekty jej rodinného života a jej fyzickú a psychickú integritu, čo zákonite nemuselo znamenať doplnenie dokazovania. Navyše v súlade s ust. § 149 CSP je na stranách sporu, aby uplatnili pred súdom prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. Žalovaný síce predložil súdu prvej inštancie návrh na doplnenie dokazovania, ale urobil tak písomným podaním až na pojednávaní dňa 26.5.2017 a súd prvej inštancie postupoval správne, ak na návrh žalovaného s poukazom na ust. § 153 ods. 2 CSP neprihliadol a vo veci vykonal dokazovanie oboznámením obsahu lekárskeho správ, ktoré predložila žalobkyňa. Žalobkyňa má za to, že uvedeným postupom súdu prvej inštancie nedošlo v žiadnom prípade k porušeniu práv žalovaného na spravodlivý proces, navyše v konaní nebolo nutné vykonávať ďalšie dôkazy, keďže ona dostatočným spôsobom preukázala dôsledky vykonanej sterilizácie na jej rodinný život, jej psychickú a fyzickú integritu. Z vykonaného dokazovania je nesporné, že sterilizácia jej bola vykonaná vo veku 21 rokov, pričom spôsobenie neplodnosti v tak mladom veku predstavuje vážny zásah do jej telesnej integrity a má neodškriepiteľný vplyv na jej možnosti uplatniť sa v rodine, a to hlavne v oblasti reprodukčnej. Akcentovala skutočnosť, že vykonanie sterilizácie, ktorá mala za následok jej neplodnosť, má samo o sebe negatívny vplyv na jej súkromný a rodinný život a na postavenie v komunite, čo v konaní preukázala okrem svojej účastníckej výpovede aj článkami a posudkami Romistov týkajúcich sa postavenia neplodnej ženy v rómskej komunite, svedeckými výpoveďami svedka JUDr. Mikuša a lekárske správy preukazujúcimi jej zdravotné ťažkosti (vrátane psychickej ujmy), ktoré sú v príčinnej súvislosti s vykonaným zákrokom. Na uvedenej skutočnosti nenašla nič ani fakt, že otec jej detí s ňou uzavrel manželstvo. Uviedla, že aj napriek tomu, že t.č. žije s rodinou v Anglicku, so svojimi známymi a príbuznými je stále v kontakte, v mieste bydliska a v jej susedstve v Anglicku žijú najmä osoby rómskej etnickej príslušnosti zo Slovenska a tiež z Bystran, navyše často trávi čas aj na Slovensku, kde cestuje aj kvôli pretrvávajúcim zdravotným problémom a nutnosti vyhľadať zdravotnú starostlivosť. Súd prvej inštancie teda správne uvedené skutočnosti mal za preukázané a návrh žalovaného na doplnenie dokazovania zamietol. Podľa žalobkyne podanie návrhu na doplnenie dokazovania žalovaným v tejto fáze konania nevyklučujú ani jeho snahu zbytočne celé konanie, ktoré v súčasnosti trvá viac ako 12 rokov, ešte predĺžovať. Žalobkyňa odmietla argumentáciu žalovaného o rozdielnych okolnostiach, ktoré v danom prípade podľa žalovaného mal súd pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy zohľadňovať, napr. že žalovaný je právnym nástupcom nemocnice, ktorej zamestnanci sterilizáciu vykonali, že sterilizácia žalobkyne bola život zachraňujúcim úkonom, že žalobkyňa sa nepokúšala mať ďalšie deti alternatívnou formou, že žije v manželstve a iné. K uvedeným tvrdeniam žalovaného uviedla, že pri určovaní výšky odškodnenia jej nemôže byť na ťarchu, že došlo k prechodu práv a povinností na žalovaného ako právneho nástupcu. Čo sa týka sterilizácie ako život zachraňujúceho úkonu, slovenské súdy a ESLP už jednoznačne ustálili, že sterilizácia nikdy nemôže byť život zachraňujúcim úkonom a vždy je potrebné ju vykonať po poskytnutí informovaného súhlasu ženy. Mala za to, že nemožno od nej požadovať, aby sama pre ňu neprijateľnými spôsobmi (ako sú napr. umelé oplodnenie) odstraňovala následky protiprávneho zákroku. Poukázala na to, že súdy v tejto právnej veci už právoplatne rozhodli o tom, že vykonaním sterilizácie došlo k neoprávnenému zásahu do jej osobnostných práv, jej integrity, zdravia a k zníženiu jej dôstojnosti, pričom neplodnosť, ktorá je následkom sterilizačného zákroku, môže mať negatívny vplyv na jej postavenie v rodine a aj v celej rómskej komunite a v tejto súvislosti práve uvedenú argumentáciu žalovaného tiež odmietli. Nie je preto namieste ju zohľadňovať ani pri určovaní konečnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy a súd prvej inštancie postupoval správne, ak tak neurobil. Zároveň súd prvej inštancie postupoval v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu, ak pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy prihliadol aj na rozhodnutia ESLP a tiež právoplatné rozhodnutia slovenských súdov, konkrétne rozsudok Okresného súdu Košice II č.k. 43C 54/2011 z 19.2.2016, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Košiciach 5Co 283/2016 z 27.9.2016. Žalobkyňa zároveň poukazuje na to, že sumy priznávané Európskym súdom pre ľudské práva sú nepomerne vyššie oproti sume, akej sa domáhala v tomto konaní a bola jej priznaná súdom prvej inštancie. Podľa žalobkyne neobstojí ani interpretácia rozhodnutí ESLP žalovaným, nakoľko suma priznaná rozhodnutiami ESLP nepredstavuje odškodnenie sťažovateľiek za „nedokonalý právny poriadok SR“, ale predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy za porušenie ich práv, ku ktorým došlo vykonaním nezákonnej sterilizácie. Priznanie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy v sume

16.596,59 € (pôvodne 500.000 Sk) za uvedený zásah do jej osobnostných práv je primerané a podľa názoru žalobkyne je plne v súlade s rozhodnutiami ESLP a právoplatnými rozhodnutiami slovenských súdov v skutkovo takmer totožných veciach.

6. Žalovaný v odvolacej replike k vyjadreniu žalobkyne v plnom rozsahu odkázal na všetky svoje doterajšie vyjadrenia na odvolanie, v ktorom uviedol dôvody preukazujúce nezákonnosť napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

7. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas (§ 362 v spojení s ust. § 367 ods. 2 CSP) a oprávnenou osobou (§§ 359 až 361 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§§ 355 až 358 CSP), bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 a contrario CSP, v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 CSP, preskúmal napadnutý rozsudok a predchádzajúce konanie z hľadiska odvolaním uplatnených odvolacích dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), e), f) a h) CSP a s prihliadnutím na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle ust. § 380 ods. 2 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné a napadnutý rozsudok je vecne správny, a preto ho odvolací súd podľa ust. § 378 ods. 1 a 2 CSP potvrdil. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 20.11.2019 o 10.00 h. po predchádzajúcom oznámení miesta a času tohto procesného úkonu na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu a pri zachovaní lehoty podľa ust. § 219 ods. 3 CSP.

8. Odvolací súd nezistil odvolaním namietané nedostatky či neúplnosť v skutkových zisteniach, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, pochybenia v postupe súdu v procese vykonávania alebo hodnotenia dôkazov, príp. nevykonaním žalovaným navrhnutých dôkazov alebo, že by súd pri svojom rozhodovaní opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyplynuli z tvrdení strán, príp. vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán nevyplývali alebo nevyšli v konaní najavo alebo, že by preskúmané rozhodnutie vychádzalo z právneho posúdenia veci založeného na nesprávnej aplikácii právneho predpisu alebo nesprávnej interpretácii inak správne použitej právnej normy. V konaní neboli zistená procesná vada majúca za následok porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces ani žiadne iné nedostatky či pochybenia v procesnom postupe súdu v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. b) CSP, ktoré by mali (mohli mať) za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvej inštancie úplne zistil skutkový stav a spor právne posúdil správnym spôsobom, po vykonaní dokazovania zo správnych skutkových zistení vyvodil správne právne závery o právach a povinnostiach sporových strán, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne, jasne a zrozumiteľne vysvetlil relevantné a podstatné dôvody, pre ktoré žalobe vyhovel a na ktorých svoje rozhodnutie založil tak po stránke skutkovej, ako aj po stránke právnej. Odôvodnenie rozsudku dáva odpoveď na rozhodujúce tvrdenia, námietky a právne argumenty sporových strán, preto mu nemožno vytknúť nepreskúmateľnosť pre neúplnosť alebo nezrozumiteľnosť dôvodov a odvolací súd konštatuje, že preskúmaný rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu zodpovedá zákonným požiadavkám kladeným na odôvodňovanie súdnych rozhodnutí v zmysle ust. § 220 ods. 2 CSP a plne rešpektuje základné právo strán (i žalovaného) na spravodlivý súdny proces. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ako vyplýva z judikatúry Ústavného súdu SR, za porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že súd prvej inštancie neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu.

9. Podľa ust. § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

10. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so správnym skutkovým základom rozhodnutia i s právnymi závermi súdu prvej inštancie v prejednávanvej veci a zároveň v súlade s cit. ust. § 387 ods. 2 CSP konštatuje vecnú správnosť preskúmaného rozsudku a zákonnosť a úplnosť jeho dôvodov, na ktoré v podrobnostiach odkazuje.

11. Skutočnosti uvedené v odvolaní a odvolacie námietky žalovaného nič nemenia na vecnej správnosti rozsudku, lebo nie sú spôsobilé spochybniť správnosť skutkového základu ani právnych záverov súdu

prvej inštancie uvedených v odôvodnení rozsudku, na ktorých je preskúmané rozhodnutie súdu prvej inštancie založené. Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaným uplatnené odvolacie dôvody v prejednávanej veci nie sú preukázané. Súd prvej inštancie v súlade so zákonom posúdil dôvodnosť uplatneného nároku žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a k odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd v prvom rade poukazuje na to, že existencia právneho základu nároku v tomto spore už bola ustálená právoplatným rozsudkom č.k. 1C/127/2005-487 z 10.10.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach 11Co/20/2015-546 z 25.1.2017 so záverom, že žalobkyňa má nárok (popri morálnej satisfakcii) i na peňažné zadosťučinenie za spôsobenú nemajetkovú ujmu. Aj pokiaľ ide o výšku peňažného zadosťučinenia priznaného žalobkyňi v sume 16.596,95 € (500.000 Sk), súd prvej inštancie postupoval v plnom súlade so zákonom a zásadami ustálenými v právnej praxi, rešpektujúc zároveň záväzný právny názor odvolacieho súdu vyslovený v rozsudku 11Co/20/2015-546 z 25.1.2017.

12. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie ohľadne výšky priznanej peňažnej satisfakcie, ktorú súd priznal v súlade s kritériami ustanovenými § 13 ods. 2 a 3 OZ. Toto ust. dáva fyzickej osobe dotknutej v jej osobnostnej sfére mimo iného tiež právo požadovať pri neoprávnenom zásahu zodpovedajúce zadosťučinenie, a to či už morálne alebo v peniazoch. Zadosťučinenie sleduje cieľ primerane zmierniť nepriaznivé následky neoprávneného zásahu, t.j. nemajetkovú ujmu fyzickej osoby. Ust. § 13 OZ nevymedzuje žiadnu hranicu, či už minimálnu alebo maximálnu pre určenie výšky zadosťučinenia v peniazoch; ustanovuje iba, že zadosťučinenie musí byť primerané. Podľa § 13 ods. 3 OZ výšku náhrady nemajetkovej ujmy určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

13. Pri posudzovaní nárokov na zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu treba mať na zreteli, že vznik nemajetkovej ujmy spravidla nemožno dokazovať, pretože prakticky ide o stav mysle poškodenej osoby. Ide o utrpenie na tých nehmotných hodnotách, ktoré sa dotýkajú morálnej integrity poškodenej osoby - predovšetkým jej dôstojnosť, česť, dobrá povesť, ale aj iné hodnoty, ktoré sa spravidla premietajú vo vnútornom živote človeka, napríklad tiež sloboda, rodinný život a pod. (porov. rozsudok NS ČR sp. zn. 30Cdo 3731/2011 z 27.6.2012). Nemajetková ujma je teda kategóriou čisto subjektívnou, ktorú je možné preukázať iba obtiažne, a preto vo svojej podstate súd neposudzuje formu a rozsah odškodnenia podľa toho, ako sa poškodený cítil, ale či mal vzhľadom na všetky okolnosti dôvod cítiť sa byť na nehmotných hodnotách poškodený. Ide o psychickú kategóriu, ktorej hĺbka a rozsah sú ako rozhodné skutočnosti náročne preukázateľné. Aj preto by tiež bolo nadbytočné zisťovať ich prostredníctvom výsluchu účastníka (pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 3007/2010 z 31.8.2011). Tieto úvahy v konečnom dôsledku v právnej praxi vyústili do záveru, že vznik nemajetkovej ujmy nie je potrebné dokazovať v situáciách, kedy je zjavné, že by rovnakú ujmu utrpela akákoľvek osoba, ktorá by bola danou skutočnosťou postihnutá a šlo by teda o notoriu, ktorú dokazovať netreba (porov. rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 2555/2010 zo dňa 15.3.2012).

14. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je, v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu, existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu podľa názoru právnej praxe treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky, považuje za ujmu značnú. Prítom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) takto vnímala aj každá iná fyzická osoba. Vlastný zásah do osobnostných práv je potrebné hodnotiť vždy objektívne s prihliadnutím na konkrétnu situáciu, za ktorej k neoprávnenému zásahu došlo (tzv. konkrétne uplatnenie objektívneho kritéria), ako i na osobu postihnutej fyzickej osoby (tzv. diferencované uplatnenie objektívneho kritéria). Uplatnenie konkrétneho a diferencovaného objektívneho hodnotenia znamená, že o zásah do osobnosti fyzickej osoby v značnej miere pôjde len tam, kde za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, ako i s prihliadnutím na dotknutú osobu, je možné spoľahlivo vyvodiť, že by vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom na intenzitu a trvanie nepriaznivého následku, pocítovala ako závažnú spravidla každá fyzická osoba nachádzajúca sa na mieste a v postavení postihnutej osoby (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 83/2011 z 27.10.2012).

15. Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do osobnostných práv nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd

musí prihliadnúť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 89/97 z 28.4.1998).

16. Súd prvej inštancie v danom prípade pri posúdení rozsahu vzniknutej nemajetkovej ujmy žalobkyne a určení výšky primeraného peňažného odškodnenia, správne vyšiel z názoru, že sterilizácia bola žalobkyňi vykonaná vo veku 21 rokov pri pôrode druhého dieťaťa zamestnancami NsP Krompachy (právny predchodca žalovaného) bez poskytnutia úplného a informovaného súhlasu pacientky na tento zákrok a nesporne predstavovala závažný zásah do telesnej integrity, najmä reprodukčného zdravia, ľudskej dôstojnosti a osobnej slobody, ale i celkovej osobnosti žalobkyne a výrazne a trvale ovplyvnila možnosti jej uplatnenia v rodine. Súd správne prihliadol tiež na okolnosti porušenia práva, ako i na rozhodnutia ESLP v porovnateľných, skutkovo obdobných prípadoch, ako v tejto prejednávanej veci, týkajúce sa sterilizácie rómskych žien bez ich informovaného súhlasu, ktorými bolo priznané odškodnenie sťažovateľkám vo výrazne vyšších sumách 27.000 €, 28.500 €, príp. 31.000 € z titulu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že ESLP považoval náhrady priznané slovenskými súdmi s odkazom na vyhl. č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov v sumách 1.593 € a 1.593,30 € za nedostatočné, pričom tiež odmietol tvrdenie, že by sterilizačný zákrok bol život zachraňujúcim úkonom (hrozba poškodenia života nie je bezprostredná). Vzniknutá nemajetková ujma v prípade žalobkyne podľa názoru odvolacieho súdu svojou intenzitou a rozsahom je tak závažnou, že nemôže byť odčinená iným spôsobom, ako priznaním finančného odškodnenia. Výška napadnutým rozsudkom žalobkyňi priznaného peňažného zadosťučinenia na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy celkom vo výške 16.596,95 €, je primeraná závažnosti ujmy spôsobenej vykonaním sterilizácie bez informovaného súhlasu pri pôrode v mladom veku jej života (21 rokov), charakteru zasiahnutých hodnôt jej osobnosti a značnej intenzite tohto neoprávneného zásahu do zdravia, osobnej slobody a ľudskej dôstojnosti žalobkyne s tým, že úvaha súdu je podložená správnym hodnotením rozhodujúcich skutkových okolností posudzovaného prípadu.

17. I keď možno súhlasiť s názorom žalovaného, že právna úvaha súdu prvej inštancie, na podklade ktorej vyvodil z vykonaného dokazovania existenciu (priamej) príčinnej súvislosti medzi vykonaným sterilizačným zákrokom a zdravotnými ťažkosťami žalobkyne (neurologické poruchy - odpadávanie, tras, nervozita a bolesti hlavy), na ktoré sa v súčasnosti lieči v internej, neurologickej a psychiatrickej ambulancii - nie je podložená dostatočným skutkovým základom; uvedené posúdenie súdu však podľa názoru odvolacieho súdu nemalo vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku, a to jednak preto, že rozsah odškodnenia súd prvej inštancie určil na podklade úvahy, v rámci ktorej nepriaznivý vplyv sterilizácie žalobkyne vykonanej bez jej informovaného súhlasu na jej zdravotný stav, súd hodnotil ako jednu z viacerých do úvahy vzatých skutočností (s prihliadnutím i na skutkovo obdobné prípady už právoplatne judikované v iných sporoch a tiež rozhodnutia ESLP v obdobných prípadoch), ale tiež preto, že bez ohľadu na prítomnosť týchto konkrétnych, žalobkyňou subjektívne vnímaných a prezentovaných dôsledkov sterilizácie, pri posúdení výšky odškodnenia nemajetkovej ujmy, v súlade s názorom právnej praxe je významné predovšetkým objektívne kritérium, v rámci ktorého i v prejednávanej veci treba vyjsť z toho, že sterilizácia ako taká predstavuje významný zásah do reprodukčného zdravotného statusu každého jednotlivca a je objektívne spôsobilá negatívne a závažne ovplyvniť početné aspekty osobnej integrity jednotlivca vrátane jeho fyzického a psychického zdravia a emocionálneho a rodinného života (pozri V.C. proti Slovensku, sťažnosť č. 18968/07).

18. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že žalovaný v odvolaní nedôvodne namieta nesprávnosť postupu súdu prvej inštancie, pokiaľ nevykonal ním navrhnuté dôkazy opakovaným výsluchom žalobkyne a znaleckým posudkom na posúdenie existencie priamej príčinnej súvislosti medzi vykonaným sterilizačným zákrokom a zdravotnými ťažkosťami žalobkyne, lebo táto okolnosť pre posúdenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v danom prípade nebola rozhodujúca a preto súd nevykonaním navrhnutých dôkazov neporušil právo žalovaného na spravodlivý proces.

19. Za dôvodné nemožno pokladať ani ďalšie odvolacie námietky žalovaného, ktorými namieta, že zásah do osobnosti žalobkyne nespôsobil priamo, lebo bol iba zriaďovateľom a právnym nástupcom NsP v E., že sterilizácia žalobkyne bola život zachraňujúcim úkonom, že žalobkyňa sa nepokúšala mať ďalšie deti alternatívnou formou, že žije v manželstve a i. Vo vzťahu k týmto námietkam odvolací súd odkazuje na relevantnú argumentáciu žalobkyne uvedenú v jej vyjadrení k odvolaniu žalovaného (ktoré bolo odvolateľovi doručené 17.8.2017), s ktorou sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje, poukazuje

na skutočnosti uvedené v bode 16. tohto rozhodnutia a nepovažuje za potrebné sa k týmto námietkam žalovaného podrobnejšie vyjadrovať.

20. Preskúmané rozhodnutie súdu prvej inštancie je zároveň plne konzistentné so závermi vyplývajúcimi z rozhodnutí ESLP, ktoré sa týkajú skutkovo porovnateľných prípadov sterilizácií rómskych žien bez poskytnutia informovaného súhlasu na tento zákrok, vykonaných po pôrode dieťaťa (prípady V.C. proti Slovensku z 8.11.2011 sťažnosť č. 18968/07, N.B. proti Slovensku z 12.6.2012 sťažnosť č. 29518/10 a I.G. a ďalší proti Slovensku z 13.11.2012). V súvislosti s odvolacími námietkami žalovaného odvolací súd poukazuje taktiež na právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Košice II č.k. 43C/54/2011-814 z 19.2.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach 5Co/283/2016-858 z 27.9.2016 v obdobnej veci, ktorým súd priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy za neoprávnený zásah do jej telesnej integrity, práva na autonómiu a súkromného a rodinného života v rovnakej výške 16.096,96 € (500.000 Sk), ako bola priznaná napadnutým rozsudkom v prejednávanej veci. V kontexte týchto rozhodnutí v obdobných veciach možno podľa odvolacieho súdu konštatovať naplnenie požiadavky jednotného posudzovania porovnateľných prípadov a predvídateľnosti práva, vyplývajúcej z ústavne chránenej rovnosti pred zákonom a princípu právnej istoty.

21. Z uvedených dôvodov odvolací súd postupom podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania, majúcom správny základ v plnom procesnom úspechu žalobkyne v spore.

22. Žalovaný ako odvolateľ nemal úspech v odvolacom konaní a žalobkyňa bola v odvolacom konaní plne úspešná, preto jej odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu 100 % trov odvolacieho konania proti žalovanému, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného odvolania (§ 435 CSP).